

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року,
протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

29 серпня 2024 року

М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«СУДОВЕ ПРАВО»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право
за заочною формою навчання**

м. Хмельницький
2024

РОЗРОБНИК:

доцентка кафедри кримінального
права та процесу, кандидатка
юридичних наук, доцентка

_____ Анна ПРИСЯЖНА

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри кримінального права та процесу
28 серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри кримінального права
та процесу, кандидат юридичних наук,
професор
28 серпня 2024 року

_____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
28 серпня 2024 року

_____ Віктор ЗАХАРЧУК

Обліковий обсяг – 1,07 ум.др.арк.

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		–	4
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	4
	1.2.	Лекції	–	4
	1.3.	Семінарські заняття	–	5
	1.4.	Самостійна робота студентів	–	8
	1.5.	Індивідуальні завдання	–	10
	1.5.1.	Теми науково-дослідних робіт	–	10
	1.5.2.	Методичні рекомендації до виконання науково-дослідних робіт	–	10
	1.6.	Підсумковий контроль	–	12
	1.6.1.	Питання для підсумкового контролю	–	12
	1.6.2.	Приклад тестового завдання на підсумковий контроль	–	14
2.	Схема нарахування балів		–	14
3.	Рекомендовані джерела		–	15
	3.1.	Рекомендовані джерела до всіх тем	–	15
	3.2.	Рекомендовані джерела до окремих тем	–	16
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		–	19

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин					Кількість годин						
		Денна форма навчання					Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі				Усього	у тому числі					
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.		СРС	Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.завд	СРС
1.	Судове право: предмет, методи, принципи	6	1	1	-	-	4	6	1	-	-	-	5
2.	Джерела судового права	6	1	1	-	-	4	6	1	-	-	-	5
3.	Судові системи як предмет судового права	8	-	-	-	-	8	8	-	-	-	-	8
4.	Суб'єкти судового права	8	2	2	-	-	4	8	2	-	-	-	6
5.	Судова влада	10	2	2	-	-	6	10	2	1	-	-	7
6.	Принципи судової влади	10	4	2	-	-	4	10	-	1	-	-	9
7.	Судова система	10	2	4	-	-	4	10	2	-	-	-	8
8.	Формування суддівського корпусу в Україні	8	2	2	-	-	4	8	2	-	-	-	6
9.	Правовий статус носіїв судової влади	8	2	2	-	-	4	8	-	2	-	-	6
10.	Органи, що здійснюють організаційне забезпечення судової влади	8	2	1	-	-	5	8	-	2	-	-	6
11.	Судова процедура	8	-	1	-	-	8	8	-	-	-	-	8
Всього годин:		90	18	18	-	-	54	90	10	6	-	-	74

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Судове право: предмет, методи, принципи. Джерела судового права	2
1.1.	Генеза концепції судового права. Формування правових ідей про судове право у XIX – XX ст.	
1.2.	Предмет, система і завдання навчальної дисципліни «Судові системи та порівняльне судове право».	
1.3.	Співвідношення навчальної дисципліни «Судові системи та порівняльне судове право» з іншими юридичними дисциплінами. Методологія дослідження судового права.	
1.4.	Основні поняття навчального курсу «Судові системи та порівняльне судове право».	
1.5.	Поняття і класифікація джерел судового права.	
1.6.	Акти судового правозастосування як джерело права в Україні, їх теоретичне і прикладне значення.	
1.7.	теоретичне і прикладне значення.	
2.	Суб'єкти судового права	2
2.1.	Поняття, види і характерні ознаки суб'єктів судового права.	

2.2.	Суд як основний суб'єкт судового права.	
2.3.	Суддя як суб'єкт судового права.	
2.4.	Вища кваліфікаційна комісія суддів України як суб'єкт судового права.	
2.5.	Національна школа суддів як суб'єкт судового права.	
2.6.	Органи суддівського самоврядування як суб'єкти судового права.	
2.7.	Громадяни як суб'єкти судового права.	
2.8.	Держава як учасник судових правовідносин.	
3.	Судова влада	2
3.1.	Судова влада в системі поділу державної влади.	
3.2.	Поняття та характерні ознаки судової влади.	
3.3.	Поняття, класифікація та характеристика функцій судової влади.	
3.4.	Форми реалізації судової влади.	
3.5.	Правосуддя та судочинство в Україні.	
3.6.	Поняття судового контролю та його форми	
4.	Судова система	2
5.1.	Поняття, ознаки та види судових систем.	
5.2.	Становлення судової системи України та її реформування відповідно до європейських стандартів.	
5.3.	Ознаки та загальна характеристика судової системи України.	
5.4.	Принципи побудови судової системи України.	
5.5.	Порядок та підстави утворення та ліквідації судів	
5.6.	Порядок призначення на адміністративні посади у судах	
5.8.	Види, компетенція та склад місцевих судів	
5.9.	Види, компетенція та склад апеляційних судів	
5.10.	Види, компетенція та склад вищих спеціалізованих судів	
5.11.	Правовий статус Верховного Суду як найвищого судового органу	
5.12.	Компетенція, структура та порядок формування Конституційного Суду України. Принципи його діяльності	
5.	Формування суддівського корпусу	2
6.1.	Законодавчі вимоги до кандидатів на посади суддів.	
6.2.	Несумісність посади судді з іншими видами державної та політичної діяльності.	
6.3.	Порядок добору та призначення на посаду судді.	
6.4.	Порядок зайняття посади судді КСУ	
6.5.	Кваліфікаційне оцінювання суддів.	
6.6.	Переведення судді до іншого суду.	
6.7.	Присяжні.	
	Усього	10

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 5. Судова влада

Тема 6. Принципи судової влади

Питання для усного опитування та дискусії

1. Судова влада в системі поділу державної влади.
2. Поняття та характерні ознаки судової влади.
3. Основні завдання судової влади.
4. Форми реалізації судової влади.
5. Поняття, класифікація та характеристика функцій судової влади.
6. Правосуддя і судочинство: поняття та сутність.

7. Судовий контроль: поняття та сутність.
8. Поняття, система та значення принципів судової влади.
9. Класифікація принципів судової влади.
10. Основоположні (інституціональні) принципи судової влади.
11. Організаційні (судоустрійні) принципи судової влади.
12. Функціональні принципи судової влади.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: судова влада, завдання, форми реалізації, функції, правосуддя, судочинство, судовий контроль, принципи, судова влада, організаційні принципи, функціональні принципи, судова система, судова інстанція.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: ознаками судової влади є: об'єктивність, легітимність, нормативність, особлива нормативна форма, здійснюється виключно суддями, ситуативний характер, здійснюється в певних організаційних і процесуальних формах, установлених законом, універсальний та виключний характер тощо.

Судова влада - це система незалежних судів, які в установленому законом порядку здійснюють правосуддя і наділені владними повноваженнями для поновлення порушеного права і справедливості.

Ознаки, що відрізняють суд від інших органів:

1. Суд розглядає і вирішує особливі категорії справ, які не може розглянути жодний інший орган.
2. Рішення суду проголошується іменем України і є обов'язковими для виконання.
3. Справи розглядаються в суді із суворим дотриманням особливої процедури.
4. Суд є самостійним у розгляді справ (між судами немає відносин підлеглості).

Правосуддя - це особливий вид державної діяльності, яку здійснює суд шляхом розгляду й вирішення у судових засіданнях в особливій, установленій законом процесуальній формі, цивільних, кримінальних та інших справ.

Судочинство - це встановлений процесуальний порядок звернення (передання матеріалів) до суду і розгляд у судах справ стосовно спорів, що виникають з різноманітних правовідносин, порядок прийняття рішень учасниками процесуальна дій, оскарження та перегляду цих рішень.

Принципами судової влади є норми найбільш загального, керівного характеру, що визначають місце судової влади в системі єдиної державної влади, побудову її основних інститутів та спрямовані на реалізацію завдань, що стоять перед судовою владою. Принципи судової влади діють в межах єдиної цілісної взаємопов'язаної і взаємозалежної системи, тому порушення одного будь-якого принципу тягне за собою порушення й інших.

Будучи єдиною, система принципів судової влади поділяється на три підсистеми: інституціональну (загальні принципи судової влади), функціональну (принципи відправлення судочинства) й організаційну (принципи організації системи судових органів, або судоустрійні принципи). Усі вони хоча й пов'язані між собою, але утворюють самостійні галузеві підсистеми, кожна з яких відрізняється сферою поширення і призначенням.

Семінарське заняття 2

Тема 9. Правовий статус носіїв судової влади

Питання для усного опитування та дискусії

1. Статус судді: поняття, зміст.
2. Професійні права та обов'язки судді.
3. Етичні аспекти діяльності судді.
4. Незалежність та недоторканність суддів як правова основа їхнього статусу.

5. Незмінюваність судді.
6. Несумісність посади судді з іншими видами діяльності.
7. Дисциплінарна відповідальність суддів: підстави, процедурні аспекти, види дисциплінарних стягнень і порядок їх застосування.
8. Адміністративна відповідальність суддів.
9. Кримінальна відповідальність суддів.
10. Звільнення судді з посади та припинення його повноважень.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: статус судді, гарантії, присяжний, кваліфікаційний іспит.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: статус судді – це визначена законодавством сукупність прав, обов'язків, процесуальних можливостей суддів, а також система гарантій їх діяльності.

Судді в Україні мають єдиний статус незалежно від місця суду в системі судів загальної юрисдикції чи адміністративної посади, яку обіймає суддя. Статус судді характеризується додатковими перевагами, яких не має у інших суб'єктів права: гарантіями незалежності, недоторканості, незмінюваності, високим рівнем матеріального забезпечення та ін.

Професійна етика – це встановлена корпоративними модель належної поведінки суддів у тих ситуаціях, коли правові приписи не встановлюють для них конкретних правил поведінки, яка відповідає кращим суспільним уявленням про судову владу та суддів як їх носіїв.

Законом гарантується незалежність (ст. 48), недоторканість та імунітет (ст. 49), незмінюваність (ст. 53).

Законом України «Про судоустрій і статус суддів» визначено підстави притягнення суддю до дисциплінарної відповідальності (ст. 92).

Дисциплінарне провадження щодо судді здійснюють дисциплінарні палати Вищої ради правосуддя.

Семінарське заняття 9

Тема 10. Органи, що здійснюють організаційне забезпечення судової влади

Питання для усного опитування та дискусії

1. Організаційне забезпечення судової влади: поняття і зміст.
2. Державна судова адміністрація України як основний суб'єкт організаційного забезпечення судової влади.
3. Територіальні органи Державної судової адміністрації України.
4. Органи суддівського самоврядування: види та компетенція.
5. Вища рада правосуддя: завдання, порядок формування, склад та компетенція.
6. Вища кваліфікаційна комісія суддів України: завдання, порядок формування, склад та компетенція.
7. Національна школа суддів в системі належного кадрового забезпечення судової влади.
8. Апарат суду, служби організаційного забезпечення роботи та охорони суду.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: Національна школа суддів України, Вища кваліфікаційна комісія суддів

України, Вища рада правосуддя, суддівське самоврядування, судова процедура, апарат суду, Державна судова адміністрація, територіальні органи.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: це питання регламентується розд. XI «Організаційне забезпечення діяльності судів» ЗУ «Про судоустрій і статус суддів». В Україні діє єдина система забезпечення функціонування судової влади - судів, органів суддівського врядування, інших державних органів та установ системи правосуддя.

Організаційне забезпечення судової влади – це система органів, засобів та гарантій, за допомогою яких здійснюється задоволення фінансових, матеріальних та інших потреб органів судової влади (судів) задля створення належних умов для безперешкодного та ефективного функціонування судової влади.

Державна судова адміністрація України є державним органом у системі правосуддя, який здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади.

Суддівське самоврядування є однією з гарантій забезпечення незалежності суддів. Діяльність органів суддівського самоврядування має сприяти створенню належних організаційних та інших умов для забезпечення нормальної діяльності судів і суддів, утверджувати незалежність суду, забезпечувати захист суддів від втручання в їхню діяльність, а також підвищувати рівень роботи з кадрами у системі судів.

Суддівське самоврядування діє для захисту професійних інтересів суддів та вирішення питань внутрішньої діяльності судів.

Вища рада правосуддя є колегіальним, незалежним конституційним органом державної влади та суддівського врядування, який діє в Україні на постійній основі для забезпечення незалежності судової влади, її функціонування на засадах відповідальності, підзвітності перед суспільством, формування добросовісного та високопрофесійного корпусу суддів, додержання норм Конституції і законів України, а також професійної етики в діяльності суддів і прокурорів.

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів є однією з форм оволодіння матеріалом із навчальної дисципліни «Судове право». Виконання самостійної роботи дозволяє студентам розвивати самостійне мислення, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опанувати практичні навички.

№ з/п	Назви тем та зміст завдань	Кількість годин
1.	Тема 1. Судове право: предмет, методи, принципи	8
	Завдання: 1. Проаналізувати поняття, характерні ознаки та види судово-правових відносин. 2. Дослідити співвідношення навчальної дисципліни «Судове право» з іншими юридичними дисциплінами.	
2.	Тема 2. Джерела судового права	8
	Завдання: 1. Проаналізувати акти міжнародних судових установ як джерела судового права.	
	2. Проаналізувати порядок виконання і застосування практики Європейського суду з прав людини. 3. Дослідити роль постанов Пленуму Верховного Суду України в процесі правозастосування.	
3.	Тема 3. Судові системи як предмет судового права	8
	Завдання: 1. Навести класифікацію судових систем європейських держав.	

		2. Проаналізувати вплив англійського права на становлення та розвиток судової системи США.	
4.	Тема 4. Суб'єкти судового права		6
	Завдання:	1. Дослідити значення Національної школи суддів як суб'єкта судового права. 2. Сутність суддівського самоврядування в Україні.	
5.	Тема 5. Судова влада		6
	Завдання:	1. Дослідити місце судової влади в системі поділу влади.	
		2. Дослідити місце судової влади в суспільстві.	
		3. Судова влада в Україні в контексті судової реформи.	
4. Дослідити сучасні проблеми організації та функціонування в Україні судової влади.			
6.	Тема 6. Принципи судової влади		10
	Завдання:	1. Охарактеризуйте зміст і значення принципу мови судочинства. Назвіть правові гарантії його реалізації.	
		2. Проаналізувати випадки проведення закритого судового розгляду. Дослідити чи існують особливі обмеження принципу гласності на стадіях апеляційного і касаційного розгляду судової справи.	
		3. Дослідити процесуальні гарантії незалежності суддів.	
7.	Тема 7. Судова система		6
	Завдання:	1. Дослідити судові системи країн ЄС.	
		2. Провести порівняльно-правовий аналіз моделей судових систем світу.	
		3. Дослідити принципи побудови судової системи України.	
4. Проаналізувати процедуру створення та ліквідації судів(які підстави для цього та які наслідки порушення процедури?).			
8.	Тема 8. Формування суддівського корпусу в Україні		6
	Завдання:	1. Дослідити професійно важливі якості судді. Виокремити морально-етичні вимоги, яким мають відповідати кандидати на посади суддів	
		2. Проаналізувати процедуру призначення переможця відповідного конкурсу на посаду судді.	
3. Дослідити процедурні аспекти переведення судді до іншого суду.			
9.	Тема 9. Правовий статус носіїв судової влади		6
	Завдання:	1. Дослідити особливості кримінальної відповідальності суддів.	
		2. Дослідити процедурні гарантії всебічного й об'єктивного розгляду дисциплінарної справи судді.	
3. Дослідити процедурні гарантії всебічного й об'єктивного розгляду дисциплінарної справи судді.			
10.	Тема 10. Органи, що здійснюють організаційне забезпечення судової влади		8
	Завдання:	1. Дайте характеристику повноваженням Ради суддів України і порядку її роботи. 2. Дослідити правовий статус Вищої ради правосуддя.	

		3. Дослідити принципи організації та діяльності органів суддівського самоврядування.	
	Тема 11. Судова процедура		8
11.	Завдання:	1. Судові юрисдикції: поняття та проблема розмежування.	
		2. Дослідити світові моделі участі народу в судочинстві.	
		3. Назвати категорії справ підсудні суду присяжних за процесуальним законодавством.	
			78

1.5. Індивідуальні завдання

Самостійна робота для студентів заочної форми навчання може бути зарахована за виконання індивідуальних завдань – науково-дослідних робіт. Визначення переліку тем до виконання конкретному студенту здійснює викладач дисципліни.

Бали за самостійну роботу також можуть бути зараховані за результатами неформальної освіти (відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти – <https://cutt.ly/Ee8mmyUb>).

1.5.1. Темі науково-дослідних завдань

1. Поняття судової влади та судової системи.
2. Характерні ознаки судових систем.
3. Світові стандарти побудови судових систем.
4. Типологія сучасних судових систем.
5. Незалежність та недоторканність суддів як правова основа їхнього статусу..
6. Становлення судової системи України та її реформування відповідно до європейських стандартів.
7. Професійні права та обов'язки судді.
8. Дисциплінарна відповідальність суддів: підстави, процедурні аспекти, види дисциплінарних стягнень і порядок їх застосування.
9. Організаційне забезпечення судової влади: поняття і зміст.
10. Органи суддівського самоврядування: види та компетенція.
11. Вища кваліфікаційна комісія суддів України: завдання, порядок формування, склад та компетенція.
12. Поняття й ознаки судових процедур.
13. Участь народу у відправленні правосуддя. Світові моделі участі народу в судочинстві.
14. Підстави та процедура припинення статусу судді. Звільнення судді з посади.

1.5.2. Методичні рекомендації до виконання науково-дослідних робіт

Метою виконання науково-дослідних робіт є закріплення і систематизація студентами отриманих знань у процесі участі в аудиторних заняттях і самостійної роботи.

Для виконання науково-дослідних робіт студенти повинні використовувати законодавчі та підзаконні акти, методичні матеріали, науково-монографічну літературу, статистичні дані, аналітичну інформацію та практику діяльності судових і правоохоронних органів.

Роботи виконуються комп'ютерним способом з одностороннім розміщенням тексту на папері формату А4 (210 мм x 297 мм) з дотриманням прийнятих у діловодстві стандартних берегів: лівого – 25 мм, верхнього та нижнього – 20 мм, правого – 15 мм.

Обсяг роботи має забезпечувати належне висвітлення теми і не повинен перевищувати 20 сторінок друкованого тексту шрифтом Times New Roman кеглем 14 з 1,5 міжрядковим інтервалом.

Робота починається з титульного аркуша. Нумерація аркушів роботи починається з титульного аркуша. Номер на титульному аркуші не проставляється.

Титульний аркуш науково-дослідної роботи оформлюється за зразком 1. Науково-дослідна робота повинна бути структурованою, тобто після титульного аркуша містити: план, вступ, три (два) розділи, висновки, список використаних джерел. Розділи плану роботи формулюються самостійно студентом як найважливіші напрями розкриття її теми (зразок 2). Науково-дослідна робота повинна містити певну новизну отриманих результатів дослідження. Нижче списку використаних джерел рукописним способом зазначаються дата виконання науково-дослідної роботи і особистий підпис студента.

Зразок 1

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**
Кафедра кримінального права та процесу

Навчальна дисципліна:
Судове право

НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА
на тему:
«Поняття судової системи України, принципи побудови та їх характеристика»

Виконав:
Іванов Іван Іванович,
студент 1 курсу
юридичного факультету

Перевірила:
Присяжна Анна Василівна,
доцентка кафедри кримінального права та
процесу, к.ю.н., доцентка

Хмельницький
2024

ПЛАН

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Поняття судової системи України.....	5
РОЗДІЛ 2. Принципи побудови судової системи України.....	9
ВИСНОВКИ.....	17
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	19

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку. Залік проводиться у письмового заліку з використанням тестових технологій на платформі Google Диск.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Генеза концепції судового права.
2. Предмет, система і завдання навчальної дисципліни «Судове право».
3. Співвідношення навчальної дисципліни «Судове право» з іншими юридичними дисциплінами.
4. Співвідношення судової влади і судового права.
5. Принципи судового права.
6. Поняття, характерні ознаки та види судово-правових відносин.
7. Поняття і класифікація джерел судового права.
8. Міжнародно-правові акти як джерела судового права.
9. Акти міжнародних судових установ як джерела судового права.
10. Порядок виконання і застосування практики Європейського суду з прав людини.
11. Поняття, види і характерні ознаки суб'єктів судового права.
12. Суд як основний суб'єкт судового права.
13. Суддя як суб'єкт судового права.
14. Вища кваліфікаційна комісія суддів України як суб'єкт судового права.
15. Національна школа суддів як суб'єкт судового права.
16. Органи суддівського самоврядування як суб'єкти судового права.
17. Громадяни як суб'єкти судового права.
18. Держава як учасник судових правовідносин.
19. Судова влада в системі поділу державної влади.
20. Поняття та характерні ознаки судової влади.
21. Основні завдання судової влади.
22. Форми реалізації судової влади.
23. Судочинство як основна форма реалізації судової влади.
24. Поняття, класифікація та характеристика функцій судової влади.
25. Правосуддя і судочинство: поняття та сутність.
26. Поняття, система та значення принципів судової влади.
27. Класифікація принципів судової влади.
28. Основоположні принципи судової влади.
29. Організаційні (судоустрійні) принципи судової влади.
30. Функціональні принципи судової влади.
31. Ознаки та загальна характеристика судової системи України.
32. Принципи побудови судової системи України.
33. Поняття та види судових інстанцій.
34. Порядок та підстави утворення та ліквідації судів.
35. Порядок призначення на адміністративні посади у судах.
36. Види, компетенція та склад місцевих судів.
37. Види, компетенція та склад апеляційних судів.

38. Види, компетенція та склад вищих спеціалізованих судів.
39. Правовий статус Верховного Суду.
40. Компетенція, структура Конституційного Суду України.
41. Порядок формування Конституційного Суду України
42. Принципи діяльності Конституційного Суду України.
43. Законодавчі вимоги до кандидатів на посади суддів.
44. Порядок добору та призначення на посаду судді.
45. Статус судді: поняття, зміст.
46. Професійні права та обов'язки судді.
47. Поняття та види судових інстанцій.
48. Поняття та види судових систем.
49. Ознаки та принципи побудови судових систем.
50. Порівняльно-правовий аналіз моделей судових систем світу.
51. Становлення судової системи України та її реформування відповідно до європейських стандартів.
52. Ознаки та загальна характеристика судової системи України.
53. Принципи побудови судової системи України.
54. Світові моделі підготовки та призначення суддів.
55. Законодавчі вимоги до кандидатів на посади суддів.
56. Несумісність посади судді з іншими видами діяльності.
57. Професійно важливі якості судді.
58. Порядок добору та призначення на посаду судді.
59. Порядок призначення на посаду судді вищого спеціалізованого суду за спеціальною процедурою
60. Порядок призначення на посаду судді Верховного Суду за спеціальною процедурою
61. Переведення судді до іншого суду: процедурні аспекти.
62. Кваліфікаційне оцінювання суддів: завдання, підстави, процедура проведення.
63. Суддівське досє.
64. Статус судді: поняття, зміст.
65. Професійні права судді.
66. Професійні обов'язки судді
67. Етичні аспекти діяльності судді.
68. Незалежність та недоторканність суддів як правова основа їхнього статусу.
69. Незмінюваність судді.
70. Несумісність посади судді з іншими видами діяльності.
71. Дисциплінарна відповідальність суддів: підстави, процедурні аспекти.
72. Види дисциплінарних стягнень і порядок їх застосування.
73. Адміністративна відповідальність суддів.
74. Кримінальна відповідальність суддів.
75. Звільнення судді з посади.
76. Припинення повноважень судді з посади.
77. Організаційне забезпечення судової влади: поняття і зміст.
78. Державна судова адміністрація України як основний суб'єкт організаційного забезпечення судової влади.
79. Територіальні органи Державної судової адміністрації України.
80. Органи суддівського самоврядування: види та компетенція.
81. Вища рада правосуддя: завдання, порядок формування, склад та компетенція.
82. Вища кваліфікаційна комісія суддів України: завдання, порядок формування, склад та компетенція.
83. Національна школа суддів в системі належного кадрового забезпечення судової влади.
84. Апарат суду, служби організаційного забезпечення роботи та охорони суду.
85. Поняття й ознаки судових процедур.
86. Види судових процедур.
87. Судові юрисдикції: поняття та проблема розмежування.

- 88. Організаційні форми судових процедур.
- 89. Участь народу у відправленні правосуддя.
- 90. Підстави та порядок залучення представників народу до участі в судовому процесі.
- 91. Законодавчі вимоги до присяжних.

1.6.2. Приклад тестового завдання для семестрового контролю

1. Серед перелічених оберіть визначення судової влади, яке найбільш точно характеризує цю гілку державної влади України:

А. судова влада – це специфічна гілка єдиної державної влади, яка має власну виключну компетенцію щодо розгляду юридично значущих справ, що мають правові наслідки, і реалізується виключно конституційними органами (судами) в межах закону та спеціальних (судових) процедур;

Б. судова влада – це гілка державної влади, основним призначенням якої є вирішення правових конфліктів, які виникають у суспільстві;

В. судова влада – це специфічна гілка єдиної державної влади, яка має власну виключну компетенцію щодо розгляду юридично значущих справ, що мають правові наслідки, і реалізується виключно органами (судами, прокуратурою, адвокатурою) в межах закону та спеціальних процедур.

2. Основною функцією судової влади є:

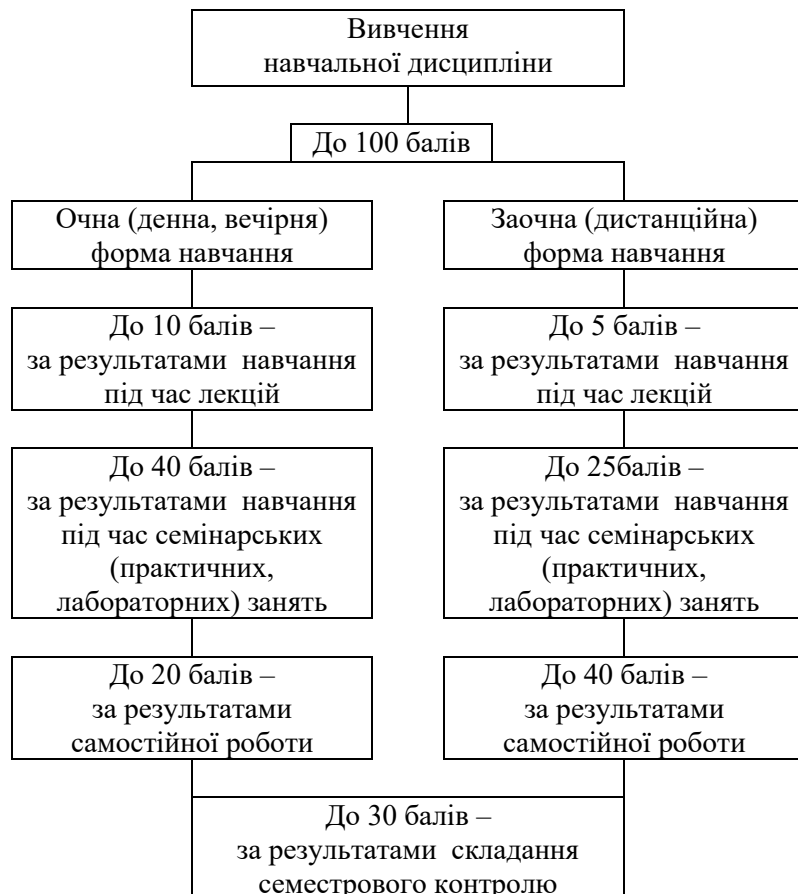
А. розгляд правових конфліктів;

Б. розгляд скарги на дії посадових осіб;

В. вирішення юридично значущих справ, що мають правові наслідки

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарухування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (<https://cutt.ly/Ee35gQjs>).

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 5 лекційних занять за заочною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій				
			1	2	3	4	5
1.	заочна	5	1	2	3	4	5

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 3 семінарських занять за заочною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів під час проведення семінарських (практичних) занять наведені у п. 4.3.8 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (<https://cutt.ly/Ee35gQjs>).

2.4. Оцінювання самостійної роботи студентів здійснюється відповідно до п. 4.3.15 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (<https://cutt.ly/Ee35gQjs>).

3.Рекомендовані джерела

3.1. Рекомендовані джерела до всіх тем

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_004
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 року № 1402-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
4. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>
5. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
6. Білецька Л. М. Судове реформування в Україні: монографія. Київ: Видавництво Людмила. 2023. 187 с.
7. Качурінер В. Л. Судові системи та порівняльне судове право: навчально - методичний посібник. Одеса. 2023. 35 с.
8. Марочкін І.Є., Москвич Л.М. Порівняльне судове право: навч. посіб. Х.: Право. 2008. 112 с.
9. Мірошніченко А.М. Суддівський розсуд, судова помилка та суддівське свавілля. К.: Юрінком Інтер. 2020. 120 с.
10. Назаров І.В. Принципи побудови судової системи: монографія. Х.: ФІНН, 2009. 144 с.

11. Присяжна А.В. Міжнародно-правова природа взаємодії судових органів держав-членів Ради Європи та Європейського суду з прав людини. Університетські наукові записки. Університетські наукові записки. 2021. № 2 (80). С.155-164.
12. Северінова О.Б. Роль судової влади у правовій державі. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. № 3. 2023. С. 16-20.
13. Хрідочкін А.В. Судові та правоохоронні органи України: підручник. Дніпро: Ун-т мит. справи та фінансів. 2022. 291 с.
14. Шишкін В. І. Судові системи країн світу: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер. 2001. 320 с.

3.2. Рекомендовані джерела до окремих тем

Тема 1. Предмет, система та завдання дисципліни «Судові системи та порівняльне судове право»

1. Белов Д. М. Місце та роль судової влади в системі органів державної влади: реалізація принципу народовладдя. ДВНЗ «УжНУ». Ужгород. 2023. №1. С. 535-540.
2. Глущенко С. В. Єдність судової юрисдикції: продовження дискусії у доктринальній площині. *Право України*. 2015. № 3. С. 78-86.
3. Городовенко В. В. До питання визначення правової природи та системи принципів судового права. *Право України*. 2015. № 3. С. 42-52.
4. Ковальова М.В. Судові системи та порівняльне судове право. Ужгород: Видво УжНУ. 2022. 56 с.
5. Качурінер В. Л. Судові системи та порівняльне судове право: навчально - методичний посібник . Одеса. 2023. 35 с.
6. Лобойко Л. М. Концепція судового права у контексті судового захисту прав і свобод. *Право України*. 2015. № 3. С. 60-70.
7. Марочкін І.Є. Порівняльне судове право: навч. посіб. Х.: Право. 2008. 112 с.
8. Москвич Л. М. Судове право: крок від теорії до галузі права. *Право України*. 2015. № 3. С. 18-25.
9. Основні принципи незалежності судових органів (Схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201#Text
10. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 року № 1402-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
11. Сопільник Л.І., Скриньковський Р.М. Судові системи та правоохоронні органи в сучасних правових системах світу. Видавничий дім «Професіонал». 2023. 636 с.

Тема 2. Джерела судового права

1. Бабкова В. С. Міжнародні стандарти як джерела судового права України. *Право України*. 2015. № 7. С. 136-143.
2. Берназюк О.О. Судовий прецедент у правовій системі України: сучасні підходи до визначення поняття. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2023. Вип. 80. С. 403-410.
3. Лобойко Л. М. Концепція судового права у контексті судового захисту прав і свобод. // *Право України*. 2015. № 3. С. 60-70.
4. Козинець О.Г. Судовий прецедент як джерело конституційного права зарубіжних країн. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2023. Вип. 75. С. 99-103.
5. Колб О.Г., Дучимінська Л.М. Роль і вплив судового тлумачення на правозастосовну практику в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 432-435
6. Назаров І. В. Джерела судового права. *Право України*. 2015. № 3. С. 53-59.
7. Селіванов А. О. Судове право як самостійна галузь системи сучасного українського права. *Право України*. 2015. № 3. С. 9-17.

Тема 3. Судові системи як предмет порівняльного судового права

1. Глущенко С. В. Єдність судової юрисдикції: продовження дискусії у доктринальній площині. *Право України*. 2015. № 3. С. 78-86.
2. Городовенко В. В. До питання визначення правової природи та системи принципів судового права. *Право України*. 2015. № 3. С. 42-52.
3. Лобойко Л. М. Концепція судового права у контексті судового захисту прав і свобод. *Право України*. 2015. № 3. С. 60-70.
4. Москвич Л. М. Судове право: крок від теорії до галузі права. *Право України*. 2015. № 3. С. 18-25.
5. Основні принципи незалежності судових органів (Схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201#Text
6. Присяжна А.В. Міжнародно-правова природа взаємодії судових органів держав-членів Ради Європи та Європейського суду з прав людини. *Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права*. № 2 (80). С.155-164.

Тема 4. Суб'єкти судового права

1. Бортник Н.П., Ільчишен Н.В., Скочиляс-Павлів О.В. Суб'єкти у правовідносинах адміністративного судочинства. *Право.ua*. № 3. 2020. С. 102-106.
2. Лобойко Л. М. Концепція судового права у контексті судового захисту прав і свобод. *Право України*. 2015. № 3. С. 60-70.
3. Москвич Л. М. Ефективність судової системи: концептуальний аналіз: монографія. Харків: Фінн. 2011. 384 с.
4. Наливайко Л.Р. Правозастосовна діяльність органів судової влади: теорія, методологія, практика: монографія. Дніпро: Хай-Тек Пресс. 2023. 180 с.
5. Овсяннікова О. О. Належна (справедлива) судова процедура як гарантія довіри громадськості до судової влади. *Право України*. 2015. № 7. С. 128-135.
6. Овчаренко О. М. Юридична відповідальність судді: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Харків: Право. 2014. 576 с.

Тема 5. Судова влада

1. Бакумов О.С. Судова влада в системі відповідальності української держави: конституційно-правовий аналіз. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2019. № 42. Т. 1. С. 46–53.
2. Белов Д.М., Придачук О.А. Місце та роль судової влади в системі органів державної влади: реалізація принципу народовладдя. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. № 1. С. 535–540.
3. Комзюк В.Т. Щодо нормативного визначення поняття і сутності правосуддя. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. С. 88-92.
4. Попадинець Г. О. Сутність, зміст та основні ознаки судової влади. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2021. № 4. С. 114–117.
5. Присяжна А.В. Міжнародно-правова природа взаємодії судових органів держав-членів Ради Європи та Європейського суду з прав людини. *Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права*. № 2 (80). С.155-164.
6. Проць О.Є. Судова влада у системі поділу влад: підходи до розуміння. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. № 6. 2023. С. 1-5.
7. Северінова О. Б. Роль судової влади у правовій державі. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 3. С. 16–20.

Тема 6. Принципи судової влади

1. Косиця О.О. Добросовісність судді як критерій оцінювання роботи судів в Україні. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право*. 2023. Вип. 25. С. 94–100.

2. Присяжна А.В. Науково-теоретичні аспекти виникнення і розвитку засад (принципів) організації та діяльності прокуратури України як правоохоронного органу. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 8/1. С. 27-31.
3. Северінова О.Б. Роль судової влади у правовій державі. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 3. С. 16–20.
4. Сопільник Л. І., Сопільник, . Р. Л. Безпека судової влади і ефективність правосуддя як основа забезпечення права на справедливий суд. *Академічні візії*. № 25. 2023.
5. Череватюк В.Б. Верховенство права як метод захисту прав людини. *Юридичний вісник*. К.: НАУ, 2023. № 2(67). С. 79-86.
6. Щерблюк О. В. Принципи організації судоустрою в Україні. *Юридична наука*. 2019. № 8. С. 172–177.

Тема 7. Судова система

1. Дракохруст Т.В. Трансформація інституту суду в українському суспільстві. *Наукові записки. Серія: право*. Вип. 15. 2023. С. 206-210.
2. Марченко О.О. Особливості функціонування адміністративних судів в умовах воєнного стану. Шістдесят восьмі економіко-правові дискусії. Серія: Соціальні та гуманітарні науки. Львів : ФО-П Шпак В.Б. С. 59-63.
3. Попадинець Г., Зубик В. Вищий антикорупційний суд у системі антикорупційних органів України. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: «Юридичні науки»*. 2022. № 3. С. 374-379.
4. Рибалкін А.О., Сєдих Ю.О. Система судової влади в Україні та її роль у розбудові правової держави. *Молодий вчений*. 2021. № 5(93). С. 334–337.
5. Штогун С.Г. Судова реформа чи косметичний ремонт системи судової влади? *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. 2016. № 2. С. 32 – 41.
6. Щерблюк О. В. Процедури утворення та ліквідації суду в Україні: проблеми та перспективи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. Вип. 3. Т. 2. С. 192–196.
7. Щерблюк О. Завдання і функції організації судоустрою в Україні. *KELM*. 2020. № 6 (34). С. 195–199.

Тема 8. Формування суддівського корпусу в Україні

1. Присяжна А.В. Організаційно-правові аспекти формування корпусу професійних суддів в Україні. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2023. Вип. 15 (27), Том 2. С. 67-71.
2. Присяжна А.В. Проблеми вдосконалення процедури формування суддівського корпусу. Теоретико-прикладні проблеми юридичної науки на сучасному етапі реформування кримінальної юстиції: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2023. С. 119-122.
3. Теремецький В. І., Косиця О. О. Методологія оцінювання роботи судів відповідно до європейських стандартів. *Наше право*. 2023. № 3. С. 54–59. URL: https://nashe-pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/NP-2023-3/NP_2023_3_054.pdf

Тема 9. Правовий статус носіїв судової влади

1. Байрачна Л.К., Тараніченко Ю.І. Правовий статус судді Конституційного Суду України. *Молодий вчений*. № 5 (81). 2020. С. 27-31.
2. Данілов Ю.М. Підстави для відводів суддів у кримінальному провадженні за 2023 рік. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 4. 2024. С. 742-745.
3. Короткова О.С., Шаповалова І.С. Слідчий суддя: актуальні питання діяльності: науково-практичний посіб. Київ. 2024. 174 с.
4. Осіпова О.О. Щодо граничного віку перебування на посаді судді. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, 2023. Вип. 79. С. 289-295.

5. Федорчук А. Імплементація зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання правового статусу суддів. *Підприємництво, господарство і прав : Науково-практичний, господарсько-правовий журнал*. 2019. № 8. С. 110–118.

Тема 10. Органи, що здійснюють організаційне забезпечення судової влади

1. Колодій А. М., Халюк С. О. Дисциплінарні повноваження Вищої ради правосуддя в Україні та відповідних органів у зарубіжних країнах: порівняльний аналіз. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. № 3. С. 268-290.

2. Остапенко, О. Г., Суц О. П. Проблемні питання функціонування ВККСУ як органу суддівського врядування в Україні. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е.О. Дідоренка*. 2023. №3. С. 62–74.

3. Плакса В.І., Рибалко В. О. Організаційно-правові аспекти діяльності Вищої ради правосуддя: монографія. Львів: Видавець Вікторія Кундельська. 2023. 244 с.

4. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>

5. Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні. Щорічна доповідь за 2023 рік. Затверджено рішенням ВРП від 27 червня 2024 року № 1999/0/15-24. URL: https://court.gov.ua/img/files/file_8950.pdf

6. Теремецький В. І. Роль та місце вищої кваліфікаційної комісії суддів України в системі правосуддя України. *Право і безпека*. 2022. № 3 (86). С. 92–103. URL: <http://pb.univd.edu.ua/index.php/PB/article/view/625/494>

Тема 11. Судова процедура

1. Богданов, О. М., Панчишин, Р. І. Правосуддя як якісна характеристика судочинства. *Часопис Київського університету права*. № 3. 2023. С 39-42.

2. Овсяннікова О.О. Належна (справедлива) судова процедура як гарантія довіри громадськості до судової влади. *Право України*. 2019. № 7. С. 128–135.

3. Прилуцький С. В. Судове право як концептуальна основа судової влади України. *Право України*. 2015. № 3. С. 26-41.

4. Смокович М. Здійснення правосуддя в умовах воєнного стану: до питання законодавчих змін. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. № 70. 2023. С. 450-455.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua> – Веб-портал Верховної Ради України.
2. <http://www.president.gov.ua> – Веб-портал Адміністрації Президента України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – Веб-портал Кабінету Міністрів України.
4. <https://dsa.court.gov.ua/dsa> - Веб-портал Державної судової адміністрації України.
5. <https://supreme.court.gov.ua> - Веб-портал Верховного Суду.
6. <https://ccu.gov.ua/index.php> - Веб-портал Конституційного Суду України.
7. <https://www.court.gov.ua> – Веб-портал «Судова влада України»;
8. <http://nbuv.gov.ua> - Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
9. <http://gntb.gov.ua/ua> – Веб-сайт Веб-сайт державної науково-технічної бібліотеки України.
10. <http://www.ounb.km.ua> – Веб-сайт Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки.